

DERLEME MAKALE (Review Article)

Gülcan Batur¹,
Orcid: 0000-0002-4517-4325

¹Assoc.Prof., Dokuz Eylül University,
Faculty of Fine Arts, Department of
Textile and Fashion Design, Textile
Design, İzmir, Türkiye

Sorumlu Yazar (Corresponding Author):

Gülcan BATUR
gulcan.ercivan@deu.edu.tr

Anahtar Kelimeler:

Raoul Dufy, Fovizm, Oryantalizm, Art
Deco, Tekstil tasarımı

Keywords:

Raoul Dufy, Fovizm, Orientalism, Art
Deco, Textile design

Tekstil Tasarımında Raoul Dufy: Moda, Sanat ve Endüstri Birlikteliği

Raoul Dufy in Textile Design: The Unity of Fashion, Art and Industry

Alınış (Received): 03.09.2021

Kabul Tarihi (Accepted): 23.01.2022

ÖZ

Sanayi Devrimi'nin etkisi, tekstil endüstrisinde ve tekstil üretim yöntemlerinde büyük bir değişime yol açmıştır. Tekstil iplik eğirme, dokuma makinalarının keşfi ve baskı boya kimyasındaki gelişmeler tekstil üretimi açısından bir devrim yaratmıştır. İlk olarak İngiltere'de William Morris ve John Ruskin, makineleşmenin sonucunda seri üretimden kaynaklanan özensiz, kaba endüstri ürünlerine bireysel tepki ve eleştiri olarak Arts&Crafts sanat hareketini başlatmışlardır. Bu sanat akımıyla zanaat, sanat kavramları irdelenmiş, ardından Art Nouveau, Art Deco gibi birbiri ardına devam eden öncü sanat akımları gerçek bir dinamizm yaratmış ve tekstil tasarımına yön vermiştir. 1900'lü yılların başlarında, dönemin avangart sanatçıları, teknolojinin sağladığı yenilik ve olanakları kendi sanatsal birikimleriyle birleştirerek geleneksel düzene karşı modern, soyut, geometrik formlara yönelmişlerdir.

Bu dönem moda, sanat ve sanayi ilişkisi ve bu bağlamda oluşan iş birliktelikleri tekstil tasarımı açısından devrim niteliğinde önem taşımaktadır. Aynı zamanda, dönemin karakteristik özelliğini yansıtan tekstil tasarımları, gelenekselden modern tasarıma dönüştüğü önemli bir tarihsel sürece tanıklık etmektedir. Fovist ressam Raoul Dufy'nin çok yönlü tasarım ortamında ürettiği, Art Deco tekstil baskı tasarımlarla, tekstil endüstrisinde önemli bir yere sahip öncü sanatçılardan biridir. Dufy'nin tekstil tasarımları, sadece sanatın tekstile, modaya yön vermesi değil aynı zamanda tasarımcılar için önemli bir esin kaynağı olmuştur. Onun sanatsal ve estetik tavrı, avangart bakış açısıyla harmanladığı eserleri, tekstil baskı tasarımında, tasarım, üretim, uygulama süreçlerinde yaratıcılığa sanata çağdaş bir bakış açısı kazandırmıştır. Bu makale de Raoul Dufy'nin sanatçı kimliği, moda, sanat, endüstri birlikteliğinin yarattığı çok yönlü etkileşim, tekstil baskı tasarımına yaklaşımı ve katkılarını irdelenerek akademisyen, sanatçı ve araştırmacılara kaynak oluşturması hedeflenmiştir.

ABSTRACT

The impact of the Industrial Revolution has led to an inevitable change in the textile industry and textile production methods. The discovery of textile yarn spinning and weaving machines as well as developments in print dye chemistry have revolutionized textile production. The Arts& Crafts movement can essentially be observed as a reaction and criticism to the careless and rough industrial mass textile production that was initially pioneered by William Morris and John Ruskin in England. With this art movement, the concepts of intricate craft and art are specific points of emphasis. The Arts&Crafts movement, essentially gave rise to groundbreaking art movements such as Art Nouveau and Art Deco, which continued one after another, creating an atmosphere of genuine dynamism and ultimately giving direction to textile design. In the early 1900s, avant-garde artists of the period turned towards modern, abstract and geometric forms against the traditional order by combining the innovations and possibilities provided by technology with their own artistic accumulation.

In this period, the relationship between fashion, art and industry and the collaborations formed in this context are of revolutionary importance in terms of textile design. At the same time, textile designs, which reflect the characteristic features of the period, bear witness to a significant historical process that transformed the design norm from traditional to modern design. Fauvist painter Raoul Dufy is one of the leading artists in the textile industry with Art Deco textile print designs, produced in a versatile interactive design setting. Dufy's textile designs were not only providing direction to art with textiles and fashion, but also stood as an important source of inspiration for fellow designers. His artistic and aesthetic attitude, his works blended with an avant-garde perspective, his designs in textile print design and his creativity in production application processes have undeniably brought a contemporary perspective to art. In this article, it is aimed to provide resources for academicians, artists and researchers by examining Raoul Dufy's artistic identity, the multi-faceted interaction created by the combination of fashion, art and industry, and his approach and contributions to textile print design.

Kaynak gösterimi: Batur, G., (2022). "Tekstil Tasarımında Raoul Dufy: Moda, Sanat ve Endüstri Birlikteliği", TJFDM, 2022, 1 (3): 41-60

How to cite: Batur, G., (2022). "Raoul Dufy in Textile Design: The Unity of Fashion, Art and Industry", TJFDM, 2022, 1 (3): 41-60

Giriş

20. yüzyılın başlarından 1. Dünya Savaşı 1914 yılına kadar olan süre “Bella Époque” (Güzel Dönem) olarak adlandırılmaktadır. Bu dönem Art Nouveau sanat akımının en etkin olduğu yıllardır. Avrupalı tasarımcılar Art Nouveau sanat akımının karakteristik özelliklerini yansıtan sayısız dokuma ve baskı desenleri tasarlamışlardır. Ancak 1900 yılında tasarımcılar, Paris “Uluslararası Sergi”de (International Exhibition) Art Nouveau sanat akımının desen karakteristiğini yansıtan desenler yerine, daha soyut, stilize, yalın çiçek desenlerine yönelmişlerdir. Özellikle 1900–1910 yılları arası birçok tasarımcı, Art Nouveau’nun karmaşık birbiri içerisine girmiş natüralist formundan uzaklaşmışlar; geleneksel olana karşı modern, soyut ve geometrik formlara yönelerek Art Deco sanat akımının doğuşuna öncülük etmişlerdir. Bu değişim gerçek bir dinamizm yaratmış, Kübizm ve Fovizm, avangart sanat akımlarının dekoratif sanatlarla tümüyle paralel bir yapıya sahip olmasına neden olmuştur. “Avangart sanatçıların, güzel sanatlar mı? Yoksa endüstrileşmenin getirdiği üretim mi? sorgulamaları sadece heyecan değil, aynı zamanda müthiş bir dönüşüm yaratmıştır. Mimarların mobilya üretmesi, kuyumcuların tasarımlarında camı kullanmaları, alışveriş merkezlerinin sanat stüdyolarına dönüşmesi, ressamın giysi ve kumaş tasarlaması gibi disiplinler arası farklı roller üstlenilmiştir” (Hardy, 2006, s. 7).

Güzel sanatlarda gerçekleşen dinamizmin yanı sıra endüstrileşmenin getirdiği makineleşme, tekstil baskı ve dokuma kumaşlarının tasarım, renk ve doku bakımından bütünüyle değişimine sebep olmuştur. Tekstil endüstrisindeki bilimsel ve teknolojik gelişmeler sonucunda yapay liflerin ve kimyasal boyaların çeşitliliği artmıştır. Bununla birlikte endüstriyel tekstil hammadde ve kimyasal boyarmaddelerin kolay ulaşılır olması, tasarımcıları daha özgür ve yaratıcı tasarımlar üretmelerini sağlamıştır. Bu süreçte, tasarımcılar, geleneksel olana karşı modern olanı savunarak avangart sanatçılarla işbirliği yapmışlardır. Özellikle bu dönemde, sanatın moda etkisi tekstil baskı desenlerinde önemli bir iz bırakmıştır. Haute couture ve tekstil üretici firmaları tarafından geometrik desenler, hem baskı hem de dokuma kumaş tasarımlarında yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır.

Raoul Dufy, Sonia Delaunay, Georges Braque, Henri Matisse, Georges Rouault, Fernand Leger, Varvara Stepanova ve Lyubov Popova gibi avangard sanatçılar, deneysel uygulamalarla tekstil desenleri tasarlamışlardır. Bu tasarımlar, sanat ve moda arasındaki etkileşim ve benzerlikler moda ve tekstil tasarımının güçlenmesine hizmet etmiştir (Mackrell, 2005). Dönemin Fovist ressamı Raoul Dufy’nin Art Deco baskı tasarımları, tekstil tasarımının modernleşme sürecine büyük ivme kazandırmıştır. Bu makale de Dufy’nin sanatçı kimliği, moda, sanat, endüstri birlikteliğinin yarattığı çok yönlü etkileşim, tekstil baskı tasarımına yaklaşımı ve katkıları irdelenecektir.

Fovist Ressam Raoul Dufy

Raoul Dufy 1877'de Fransa'nın Le Havre şehrinde doğmuştur. Sanatçı sanat eğitimine Paris'teki École des Beaux-Arts başlamıştır. Dufy 1900 yılında Paris'te École Nationale Supérieure des Beaux-Arts'ta izlenimci ressam Léon Bonnat'tan eğitim alarak resim sanatında uzmanlaşmıştır. Raoul Dufy, başlangıçta izlenimci sanat anlayışını benimseyerek, suluboya, yağlı boya resim çalışmaları yapmıştır (Coppel, 1999) (Şekil 1.).

Şekil 1. “Promenade Sur La Jetée”, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1906, Raoul Dufy

Figure 1. Promenade Sur La Jetée”, Oil on Canvas, 1906, by Raoul Dufy

http://www.artnet.com/artists/raoul-dufy/promenade-sur-la-jet%C3%A9e-qb1AOoJDv_tBIOPk4UDuBg2, Erişim Tar.: 03.03.2021

1905 yılında Paris'te Henri Matisse Güz Salonu'nda (Salon d'Automne) Henri Matisse'in öncülüğünde bir sanatçı grubu sergi düzenlemiş ve kendilerini “Fovistler” (Vahşiler) olarak adlandırmışlardır. Dufy, bu sergiden etkilenerek sanatsal ifade anlayışını değiştirmiş ve Fovizme yönelmiştir.

“Fauves”, Fransızca bir kelime olup, Türkçe “Fov” olarak ifade edilmiştir. “Fovizm izlenimcilik’e bir tepki içermektedir. İzlenimcilerin saf gözleme dayanan tarzı yerine kişinin duygularının da yer aldığı bir yaklaşımı benimseyen fovistler, rengi doğal özelliklerinden kopartma yolunu seçerek ona ifadeci anlamlar yüklemişlerdir. Kaba fırça vuruşları, parlak ve karşıt renklerin hakimiyeti, geniş renk alanları fovist ressamların belirgin özellikleridir” (Eden, 2016).

Raoul Dufy, sanat yaşamı boyunca fovist anlayışına bağlı sürdürmüştür (Şekil 1.). Sanatçının resim çalışmalarındaki ana tema; gündelik yaşama ait, Akdeniz manzaraları, at yarışları, neşeli eğlence sahnelerini, canlı, parlak fovist renklerle tasvir etmesidir. Ayrıca, Raoul Dufy, “Couleur-Lumière” olarak adlandırılan renk teorisini geliştirmiştir.

Raoul Dufy teorisini “Özünde renk, bir ışık üreticisinden başka hiç bir şey değildir.” şekilde açıklamaktadır.

Dufy, genellikle temsili olmayan renklerin uygulanması yoluyla ışık izlenimlerini aktaran yeni bir stilistik yaklaşımı kullanmıştır. Onun bu dönem resimlerinde renk ışığı, yokluğu gölgeyi ifade etmektedir. Dufy genellikle belirli bir sahnedeki en parlak renklere odaklandığından, formları tanımlamak için kullandığı koyu kaligrafi konturlarla vurgulanan, birincil ve ikincil renkler kullanmaktadır. Renk teorisi, onun tekstil tasarımlarının yanı sıra tüm sanatsal yaratımlarını etkilemiştir (Bow, 2014).

Resim Sanatından Tekstil Tasarımına Yönelim Moda Sanat İlişkisi ve Endüstri Birlikteliği

Bu dönem de sahne sanatları, edebiyat, resim, moda gibi farklı disiplinlerdeki sanat alanları arasındaki ilişki benzeri görülmemiş bir yakınlık kazanmış ve birbirleriyle etkileşim içerisinde gelişmiştir. Raoul Dufy'nin resim sanatından, tekstil tasarımına yönelişinde de bu dinamizmin etkilerini görmekteyiz.

Dufy'nin ressamlıktan, tekstil tasarımcı kimliğiyle kariyerine yön vermesi, iki önemli işbirliğine dayanmaktadır. Bunlardan ilki, dönemin avangart şair ve sanat eleştirmeni Guillaume Apollinaire'nin “Le Bestiaire ou Cortège d'Orphée” adlı şiir kitabının illüstrasyonlarını yapmasıdır (Şekil 2.). Sanatçının bu çalışması ona, edebiyat resim sanatı işbirliği kapsamında değerlendirilmiş ve büyük ün kazandırmıştır (Bow, 2014).

Dufy, Apollinaire'nin “Le Bestiaire ou Cortège d'Orphée” adlı şiir kitabındaki mısraları, siyah ve beyaz oluşturduğu çizimlerle denge ve birlik içerisinde betimleyerek kaynaştırmıştır. (Şekil 2) Apollinaire'nin kitabı otuz şiirden oluşmaktadır. Bu eserin temasını oluşturan her biri gerçek ve mitolojik kara, su ve hava hayvanları ile böcekler gibi dört farklı hayvan figürü kategorisinde ele alınmıştır (Skriabine, 2010).

“Şiirler, Orta Çağ Avrupa'sında insan ve hayvan arasındaki sembolik ve derin ilişkiyi göstermektedir. Ancak, bu şiir kitabının başarısı betimlemelerde yer alan hayvan ve insan ilişkisinden ibaret değildir. Daha çok Apollinaire şiirleriyle Dufy'nin çizimleri, toplum içindeki insani değerleri, kavramları sorgulamaktadır” (Kay&Mathew, 2020).

Şekil 2. Guillaume Apollinaire'nin "Le Bestiaire ou Cortège d'Orphée" şiir kitabının Raoul Dufy tarafından yapılan "Le Poulpe" ve "Le Cheval" (1911) isimli illüstrasyonlar

Figure 2. Guillaume Apollinaire's poetry book "Le Bestiaire ou Cortège d'Orphée", illustrations of "Le Poulpe" and "Le Cheval" by Raoul Dufy (1911)

<https://art.famsf.org/raoul-dufy/le-poulpe-book-le-bestiaire-ou-cort%C3%A8ge-dorph%C3%A9e-guillaume-apollinaire-paris-deplanche>, Erişim Tarihi: 02.03.2021

Dufy, illüstrasyon çizimlerini ahşap gravür tekniğiyle uygulamıştır. Onun illüstrasyon betimlemelerindeki başarısı Paul Poiret'in "La Petite Usine" adlı baskı atölyesinde birlikte çalışma teklifiyle sonuçlanmıştır. Dufy'nin küçük baskı atölyesinde tasarımcı kimliğiyle çalışmaya başlaması ikinci önemli işbirliğidir ve sanat, tasarım ilişkisi kapsamında büyük önem taşımaktadır.

Moda–Sanat–Endüstri İlişkisi

Moda sanat ilişkisi bağlamında, Dufy'nin Paul Poiret ile işbirliği giysilik ve döşemelik baskı kumaş tasarımlarıyla ön plana çıkmıştır. Sanatçının, Poiret'nin baskı atölyesinde tasarımcı olarak çalışmaya başlaması ve gravür yöntemini kullanmakta ki yetkinliği sayesinde ahşap kalıp baskı tekniğiyle yaratıcı, özgün tekstil ürünleri tasarlamıştır.

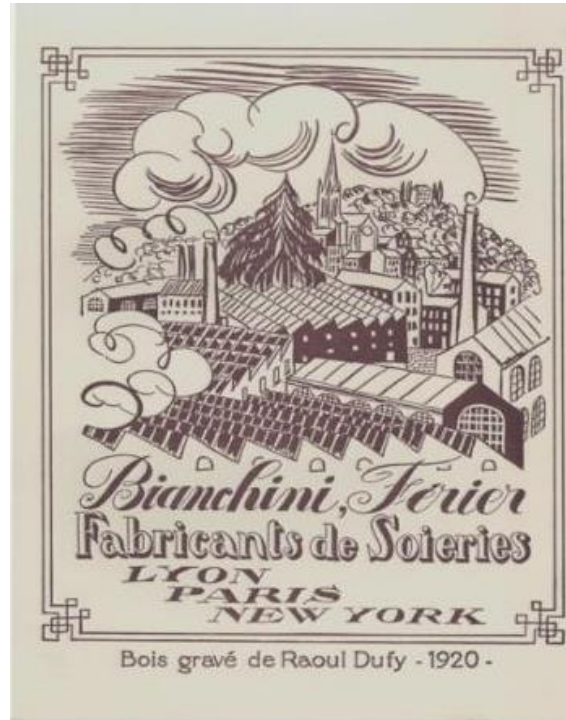
Paul Poiret, atölyesini 1911 yılında kurmuştur. Bu atölyenin kuruluşunda "Wiener Werkstatte" çalışma prensipleri ve yaratıcı tasarım kriterleri temel alınmıştır. Bunun temel sebebi, 1900 yılların başlarında Avrupa'da tekstil tasarımının odağında Avusturya Wiener Werkstatte yer almaktadır. Werkstatte'nin ahşap kalıp baskı tekniğiyle ürettiği kumaşlar deneysel bir üretimin sonucudur. Özellikle tasarımlarda avangart soyutlamalarla birlikte bireysel yaratıcılığı cesaretlendiren, deneysel ayırt edici kimliğini ortaya çıkarmıştır.

1910- 1920'ler boyunca pek çok öncü tasarımcı ve dekoratörün ana repertuarının temel anahtarı, Wiener Werkstatte'nin örneklerinden etkilenerek oluşturulan tasarımlar olmuştur (Aav, 2012, s. 46).

Raoul Dufy'nin Paul Poiret ile birlikteliğiyle ürettiği kumaş tasarımları Lyon'daki Bianchini Ferier firmasının ilgisini çekmiş ve sanatçı, 1912 yılında bu firma ile çalışmaya başlamıştır. Raoul Dufy hem baskılı hem de dokuma kumaşlar için iki binin üzerinde tasarım yapmıştır. Bianchini Ferier (Şekil 3.) dönemin yaratıcı modern tekstil üreticisi olarak ünlenmiştir. Dufy, 1928 yılına kadar bu firma da tasarımcı olarak çalışmıştır.

Poiret, Raoul Dufy ile çalışmalarını bu firma ile üzerinden sürdürmüştür. Dufy'nin hem Paul Poiret ile hem de Bianchini Ferier firmasıyla gerçekleştirmiş olduğu sanat-endüstri birlikteliği çok yaratıcı ürünler vererek başarılı olmuştur. Sanatçı, kariyerine 1930-1933 yılları arasında New York House of Onandaga için tasarımlar yaparak sürdürmüş, daha sonra tekrar kendini resim sanatına adanmıştır.

Raoul Dufy'nin tekstil tasarımcı kimliğiyle en parlak dönem, 1910-1940 yılları arasındaki 30 yıllık süreci kapsamaktadır. Bu süreç Art Deco stiline ortaya çıkıp özellikle tekstil baskı tasarımında yaratıcılığın doruk noktasına yükseldiği dönemi işaret etmektedir. Art Deco sanat akımının esin ve etkilenimin ana kaynağı Oryantalizm, Doğuya özgü parlak canlı renkler, egzotik öğeler, oluşturmaktadır. Avrupa'da 19 yy. boyunca Ortadoğu ve Kuzey Afrika'nın Fransız sömürgesine geçmesi, Arap ve Afrika kültürlerinin simgeleyen öğelere ilgiyi arttırmış olmasıdır. Bununla birlikte 1922'de arkeolog Howard Carter tarafından Mısır'ın en ünlü firavunu Tutankamon'un mezarının keşfi, Mısır'a ait Afrika kökenli desenlerin de popülerleşmesine yol açmıştır. Ayrıca edebiyat alanında Dr. JC Mardrus'un "Bin Bir Gece Masalları" (The Thousand and one Night) Fransızcaya çevrilmesi oryantalist doğuya özgü etkinin ivmesini artırmıştır.

Şekil 3. Bianchini Ferier Tekstil Firması, Reklam Afişi, Lyon, Fransa
Figure 3. Bianchini Ferier Textile Company, Advertising Poster, Lyon, Fransa
<http://dufybydesign.com/bianchini-ferier/>, Erişim Tarihi: 12.01.2021

1900'lü yılların başları sosyokültürel yapı açısından irdelendiğinde, kadın hakları, özgürlükler dönemi olarak ifade edilmektedir. Sosyal tabakanın en üst tavanını oluşturan kesimin eğlence hayatı, lüks partileri ve şöenler toplumun gündemini belirlemiştir. Özellikle 1909 yılında Paris'te kökeni oryantalizme dayanan "Rus Balesi"nin (Ballet Russes) ilk gösterimi büyük ilgi ile karşılanmıştır, dönemin giysilerinde doğuya özgü, egzotik oryantalist etkiler moda kostüm tarihi açısından önemli bir dönemi işaret etmektedir. Rus Balesinin koreografisi Sergei Diaghilev, sahne ve kostüm tasarımları Leon Bakst tarafından yapılmıştır. Bu performans sanatı, 1. Dünya Savaşı öncesi 10 yıllık dönemde olağanüstü ilgi görerek büyük başarı sağlamıştır. Rus Balesi'nin sahne kostümleri, desenleri ve giysi formları tüm Avrupa'yı etkisi altına almıştır (Martin, Koda, 1995).

Rus Balesi, "Bin Bir Gece Masalları"'nın bir uyarlaması olan "Şehrazad" (1910) ve "The Blue God" (1912; Hindu Mitolojisinden etkilenilmiştir) gibi oryantalist baleler hazırladı. Bakst'ın tasarımlarının göze çarpan katkılarından biri, farklı temaları birleştirmesiydi. Doğu temalarını tek başına kullanmak ya da saf bir şekilde tasvir etmek yerine Batı, Asya, Kuzey Afrika ve Hindistan giyiminden öğeleri, Rusya'dan motifler, Antik Yunan hatları ve çağdaş avangart görsel trendler ile birleştirdi ve teatral açıdan dekadan bir tarz yarattı" (Fogg, 2014). Bu bale topluluğunun sahne ve kostümleri dönemin haute couture tasarımlarını bütünüyle etkilemiştir.

Moda tasarımcıları, hem kumaş deseni, hem de giysi formu olarak oryantalist, egzotik doğuya özgü farklı kültürlere ait giysi öğelerini bir arada koleksiyonlarını oluşturmaya başlamışlardır. Bu dönemde Raoul Dufy'nin Paul Poiret işbirliğiyle yapılan kumaş tasarımlarında oryantalist, egzotik etki açıkça gözlemlenmektedir. Poiret ve Dufy işbirliğinin en tanınan çalışmaları "La Parse" ve "Bois de Boulogne" (Şekil 4., 5., 6.) baskılı elbiselerdir. Bu iki örnek moda sanat birlikteliğinin başarısını kanıtlamaktadır. Her iki elbise de Poiret'in giysi koleksiyonlarında kullanılmak üzere Raoul Dufy tarafından tasarlanmıştır.

"La Parse" (1911) ahşap kalıp baskı tekniğiyle "La Petite Usine" atölyesinde üretilmiştir. (Şekil 4.) Kalın keskin kenarlı tek renkli baskılar Dufy'nin tasarımlarının estetik belirleyici unsurunu oluşturmaktadır. Dönemin diğer birçok sanatçısı gibi Dufy, egzotik ilhamla, tropikal çiçek hayvan motiflerini birleştirerek kullanmıştır (Zachary, 2015). [Erişim Tarihi: 02.01.2021]

Şekil 4. “La Perse” (1911), Baskı Kumaş Tasarımı ve Detayı, Raoul Dufy

Figure 4. “La Perse” (1911), Print Fabric Design and Detail, by Raoul Dufy

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/121191&prev=search&pto=aue>, Erişim Tarihi:02.01.2021

Dufy'nin “La Perse” isimli kumaş tasarımı, kahverengi tavşan kürkü süslemeli yaka ve fildişi rengi zemin üzerine kahverengi, pamuk kadifedir. Zemin geniş ölçekli güçlü, floral ritmik kompozisyon, Paoul Poiret'in genellikle “T” formlu, bol kesimli elbise ve ceket tasarımlarına düzlemsel olarak yüzey oluşturmaktadır (Şekil 4.).

“La Perse” adlı çalışma Metropolitan Sanat Müzesi koleksiyonunda yer almaktadır. Bu çalışma, Poiret'in elbise ve ceket tasarımlarının yanı sıra ev tekstilinde; dekoratif yastık ve perdelik kumaş olarak da kullanılmıştır (Şekil 5.).

Şekil 5. “La Perse” Döşemelik Kumaş, Raoul Dufy

Figure 5. “La Perse” Upholstery, Raoul Dufy

<https://www.pamono.fr/designers/paul>, Erişim Tarihi: 02.01.2021

"Bois de Boulogne", (Şekil 6.) Poiret'nin eşi Denise Poiret'e için tasarlanmış, ipek bir elbisesidir. Raoul Dufy tasarımıyla, (1919) Bianchini Ferier firması tarafından üretilmiştir.

Dufy, bu tasarımında floral, insan ve hayvan motiflerinin yer aldığı “Boulogne Ormanı”nı betimlenmiştir. “Bois de Boulogne” Fransa’da yüzyıllarca Fransa krallarının av alanı olarak kullandığı ormandır. Kompozisyonda, tasarımı oluşturan figürler çok renkli ve eşit boyutlarda sıkışık olarak yerleştirilmiştir. Tüm bu ayrıntılar, Ortaçağ tapestry ile benzerlik göstermektedir. Bu çalışma, Newyork Metropolitan Sanat Müzesi koleksiyonunda yer almaktadır (Şekil 6.).

Şekil 6. "Bois de Boulogne", Raoul Dufy Baskı Kumaş Tasarımı ve Detayı

Figure 6. "Bois de Boulogne", Raoul Dufy Print Fabric Design and Detail

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/121189>, [Erişim Tarihi: 09.03.2021]

Raoul Dufy baskı kumaş tasarımlarının yanı sıra dokuma desenleri de tasarlamıştır. Dufy'nin “T” formlu dokuma ceket tasarımı, brokar desenli, lame ipek krep kumaştan üretilmiştir. Ceketin gövdesi ve yakası, omuzların üzerine düzgün bir uyum sağlamak için iki küçük üçgen parça ile birleştirilmiştir (Şekil 7.).

Dikdörtgen bordürler kimono benzeri kolları oluşturmaktadır. Ceket, yoğun bir parlaklığa sahip olup, kabak, çilek, armut, şeftali, üzüm, buğday demetleri ve yaprak figürlerinden oluşmaktadır. Siyah ipek zemin üzerine, canlı kırmızı, sarı, turkuaz mavisi ve yeşil tonları kullanılmıştır. Motifler lame ipliklerle birbirine bağlantı oluşturulmuştur (D'Amato, 2017).

Dufy'nin baskı tasarımlarının yanı sıra pek çok giysilik ve döşemelik dokuma tasarımı da bulunmaktadır. Dufy'nin bu çalışması Los Angeles County Sanat Müzesi koleksiyonunda yer almaktadır.

Şekil 7. Lame Dokuma Kumaş Tasarımı, Raoul Dufy

Figure 7. Lame Woven Fabric Design by Raoul Dufy (D'Amato; 2017)

Dufy, Poiret için kumaş tasarımlarının yanı sıra moda illüstrasyon çizimleri de yapmıştır. Poiret, 1908 yılında kendi giysi tasarımlarını Paul Iribe, Georges Lepape gibi sanatçılara çizdirerek, “Pochoir” adı verilen teknik ile bastırır. Bu illüstrasyonlar, “Tasvirden ve detaycı anlatımlardan uzaklaşan cesur, stilize imgeler kullanan bu yenilikçi yaklaşım, moda illüstrasyonun yalnızca mevcut trendlerden haberdar etmekle kalmadığı, aynı zamanda kadın güzelliğine dair hakim arketipi betimlemektedir” (Fogg, 2014). Poiret, 1920 yaz sezonu giysi koleksiyonunun çizimleri için Raoul Dufy’i görevlendirmiştir. Bu illüstrasyonları “Gazette du Bon Ton” da yayımlanmıştır. (Şekil 8) Bu koleksiyonda kullanılan kumaş tasarımları da Dufy’e aittir ve kumaşların büyük bir çoğunluğu Bianchini Ferier firmasında üretilmiştir (Hardy, 2006, s. 63). Bu tanıtıcı moda illüstrasyonları, dönemin karakteristiği olan Art Deco illüstrasyonlarının çıkış noktası olacaktır.

Şekil 8. Raoul Dufy'nin "1920 Yaz Elbiseleri" Moda İllüstrasyonları, Gazette du Bon Ton
Figure 8. Fashion Illustrations of "1920 Summer Dresses" by Raoul Dufy, Gazette du Bon Ton (Hardy; 2006)

Uluslararası Modern Dekoratif ve Endüstriyel Sanatlar Sergisi

1925 yılında Paris'te "Exposition Internationale des Arts Décoratifs et Industriels Moderne" (Uluslararası Modern Dekoratif ve Endüstriyel Sanatlar) sergisi düzenlenmiştir. Paris sergisi yirmi farklı ülke ve 15.000 katılımcıyla rekor sayıya ulaşılmıştır. Sergi alanı Seine nehrinin iki yakasını kaplayan yetmiş iki dönümlük arazi üzerine konumlandırılmıştır (Chandler, 1988). Bu serginin amacı, Fransız dekoratif sanatlarını ve lüks ürünlerinin tasarımını artan uluslararası rekabet ortamında ön plana çıkarılmasıydı (Kerr, 2014).

Bu sergi, mimarlık, iç mimarlık, mobilya ve dekoratif sanatlarda etkili olan Art Deco akımının doğuşu ve ardından Modernizm'in başlangıcı olarak kabul edilmektedir (Şekil 9.). Art Deco sanat akımı adını "Uluslararası Modern Dekoratif ve Endüstriyel Sanatlar Sergisi"nden almıştır. Bu serginin etkisi Fransa ve Avrupa'yı aşip uluslararası bir ivme kazanmıştır. Özellikle 1920-1940 yılları arasında Avrupa ve Amerika'da tasarım kapsamında dekoratif sanatlarda önemli bir yapı taşı olmuştur. Tekstil tasarımda ise Art Nouveau sanat akımının desen karakteristiğini yansıtan desenler yerine, daha soyut, stilize, yalın çiçek desenlerine yönelmişlerdir. Özellikle 1900-1910 yılları arası birçok tasarımcı, Art Nouveau'nun karmaşık birbiri içerisine girmiş natüralist formundan uzaklaşmışlar; geleneksel olana karşı modern, soyut ve geometrik formlara yönelerek Art Deco sanat akımının doğuşuna sahne olmuştur.

Şekil 9. Uluslararası Modern Dekoratif ve Endüstriyel Sanatlar Sergi Afişi

Figure 9. International Modern Decorative and Industrial Arts Exhibition Poster

<http://www.arthurchandler.com/1925-art-deco-exposition/>, Erişim Tarihi: 21.04.2021

Uluslararası Modern Dekoratif ve Endüstriyel Sanatlar Sergisi'nde duvar tekstili, nakışlı kumaşlar, tapestryler, sergilerin çoğunda hem büyük bir önem taşıyıp hem de lüks iç mekan dekorasyonunda olmazsa olmaz bir değere sahip olmuştur. Bu sergide Dufy, Poiret için ondört adet panelden oluşan dekoratif duvar tekstili tasarımları yapmıştır (Şekil 10.). Bu sergi çalışması Dufy'nin prestijini ve ününü daha da artırmıştır (Ginsburg, 1993, s. 85).

Şekil 10. Raoul Dufy'nin ondört adetten oluşan duvar tekstili Uluslararası Modern Dekoratif ve Endüstriyel Sanatlar Sergisi

Figure 10. Raoul Dufy's fourteen pieces of wall textile International Exhibition of Modern Decorative and Industrial Arts

<http://dufybydesign.com/timeline/>, Erişim Tarihi: 21.03.2021

Raoul Dufy “Toile de Tournon” Döşemelik Kumaş Koleksiyonu

Raoul Dufy, “Toile de Tournon” ismini verdiği döşemelik kumaşları, Fransız ipek üreticisi Bianchini Ferier firmasının Tournon'daki fabrikasında üretilmiştir. (Şekil 11) Koleksiyon adını, esin kaynağı olan geleneksel “Toiles de Jouy” kumaşlarından almıştır. “Toiles de Jouy”, monokrom figüratif tasarımları tanımlayıcı bir terim olarak kullanılmakta olup metal kalıp ile oluşturulan tek renkli hikayeci anlatımlı desenli kumaşlardır. Bu özel kumaşlar da tema olarak, klasik mitoloji, antik dönem tarihinden betimleyici sahneler, dönemin edebiyat eserlerinin tasvir edilmesi gibi konular kullanılmıştır.

Raoul Dufy, bu döşemelik kumaş koleksiyonunda geleneksel Toiles de Jouy kumaşlarını yeniden yorumlamış ve Apollinaire’s Bestiaire’in şiir kitabı için hazırlamış olduğu illüstrasyon ve ahşap kalıpları yaparken kazandığı deneyimlerini bu koleksiyonuna aktarmıştır. Aynı zamanda bu kumaş koleksiyonu, ahşap kalıp baskıcılığının yeniden gündeme gelmesini sağlamıştır. Bianchi Ferier firması, (Şekil 11.) Raoul Dufy’nin bu kumaş koleksiyonunu tanıtmak için reklam afiş yayımlamıştır (Hardy, 2006, s. 238).

Şekil 11. “Toile de Tournon” Döşemelik Kumaş Koleksiyonu Afişi

Figure 11. “Toile de Tournon” Upholstery Fabric Collection Poster (Hardy; 2006)

1920 yılında “Toile de Tournon” döşemelik kumaş koleksiyonu ticari olarak “Salon des Artistes Décorateurs”’da sergilenmiştir. Daha sonra Bianchini Ferier firması, Raoul Dufy’nin “Toile de Tournon” döşemelik kumaş koleksiyonunu bir kır evinde dekorasyonunda kullanarak tanıtımını yapmıştır (Ghelerter, 2019).

Şekil 12. "Fruits d'Europe" 1912, Raoul Dufy

Figure 12. "Fruits d'Europe" 1912, Raoul Dufy

<https://collections.lacma.org/node/212528>, Erişim Tarihi: 02.03.2021

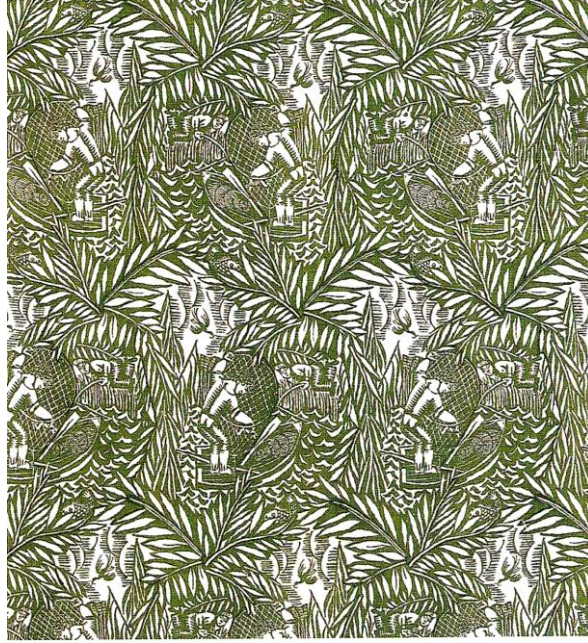

Şekil 13. "Hunting" 1918, Raoul Dufy

Figure 13. "Hunting" 1918, by Raoul Dufy (Hardy, 2006)

"Toile de Tournon" kumaş koleksiyonu, "Hunting", "Fishing", "Tennis", "Fruits d'Europe", "Fruits d'Europe", "La Moisson" adlı tasarımlardan oluşmaktadır. Dufy'nin ilk erken dönem "Toile de Tournon" baskılı kumaş koleksiyonunda yer alan "Fruits d'Europe" (Şekil 12.) adlı çalışma, 1912 yılına tarihlenmektedir. Tasarım pamuklu kumaş üzerine tek renk (monokrom) basılmıştır. "Fruits d'Europe" adlı tasarım mısır yaprakları, kabak, kuş, çiçek ve çeşitli yaprak motifleri kullanılmıştır. Bu motifler, yan yana gerçeküstü yaratımla şekil ve yapı bakımından eşit boyutlardadır ve canlı grafik stilinden oluşmaktadır.

Şekil 14. “Fishing” 1918, Raoul Dufy

Figure 14. “Fishing” 1918, by Raoul Dufy (Hardy, 2006)

“Hunting” ve “Fishing” adlı tasarımlar; keten, pamuk üzerine ahşap kalıp monokrom baskılıdır ve birkaç renk varyantı bulunmaktadır. “Toile de Tournon” serisinde yer alan tasarımlardır (Şekil 13., 14.).

Şekil 15. “Neptün” 1920, Raoul Dufy

Figure 15. “Neptün” 1920, by Raoul Dufy (Ghelerter, Majer; 2001)

Dufy, “Neptün” adlı tasarımda (Şekil 15.) yiğit, dalgın bir denizci motifiyle ahşap kalıp baskı geleneğini canlandırmıştır. Bu “Toile de Tournon” baskılı tekstiller, Dufy’nin güçlü çizim stili ve yaratıcı yoğun tasarımlarıyla beyaz zemin üzerinde siyah rengin güçlü kullanımını vurgulamaktadır (Ghelerter, Majer, 2001).

“La Moisson” (1920); hasat ürünleri büyük buğday demetleriyle kamufle edilmiştir. Hareketli canlı formların, birbirleriyle keşişmesiyle fütürist etkili tasarımlar yaratılmıştır. Keskin kenarlı yapraklar desenleri, birbirine bağlayan desen öğeleriyle birlikte tekrarlanan motifler ritmik kavis oluşturmaktadır. Dufy’nin tasarımlarının karakteristik özelliği, desen içerisindeki yardımcı öğelerinin ölçekleri abartarak vurgulamasıdır (Şekil 16.).

Şekil 16. “La Moisson” (1920) Raoul Dufy

Figure 16. “La Moisson” (1920) by Raoul Dufy

<https://www.artic.edu/artworks/13074/la-moisson-the-harvest>, Erişim Tarihi: 02.11.2020

“La Moisson” adlı tasarımda (Şekil 16); çiftçi figürü, tarlada zikzaklar hareket içerisinde kompozisyona yerleştirilmiştir. Tasarımdaki Zikzak etki izleyiciye yansıttığı enerji ve buğday demetlerinin salınımı çarpıcı bir şekilde kübisttir. Bu bakımdan tasarım bir sanat eseridir. Bu tasarım farklı renklerde de üretilmiştir ve Chicago Sanat Enstitüsü’nde (Art Institute of Chicago) koleksiyonunda bulunmaktadır. 1928 yılında bir eleştirmen Le

Tennis'e ve La Moisson'a işaret ederek "Kürek çekme, tenis veya rustik yaşamdaki sahneler, o kadar uyumlu bir şekilde yerleştirildi ki göz asla yorulmadı" diye yazmıştır (Ghelerter, 2019).

"Les Conques" (1925), keten kumaş üzerine ahşap baskı tekniği ile üretilmiş ve Bianchini-Férier firması için tasarlanmıştır. Bu baskının büyük ölçekli motifleri, Wiener Werkstätte (Viyana Atölyesi) ve Münih Tasarım Okulu (Munich School of Designers) tarafından tasarlanan tekstillere yakındır. Bu kumaş Victoria Albert Müzesi koleksiyonunda yer almaktadır (Victoria & Albert Museum, 2002) (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Şekil 17. Les Conques(1925), Raoul Dufy

Figure 17. Les Conques(1925), Raoul Dufy

<http://collections.vam.ac.uk/item/O66956/les-conques-furnishing-fabric-dufy-raoul/>, Erişim: 02.01.2021

Raoul Dufy, resim, tekstil tasarım, tapestry, illüstrasyon, gravür, seramik gibi farklı disiplinlerdeki sanat dallarıyla ilgilenmiş çok yönlü bir sanatçıdır. Dufy'nin eserlerindeki ana tema, Fransız Rivierası'nın ışıltılı manzaraları, Akdeniz'e özgü yat sahneleri, şık partiler ve müzikal etkinlikler dahil olmak üzere dönemin önemli olaylarıdır. Sanatçı fovist üslubundan ödün vermeyerek, bu ana temaları tuvalden, kumaşa, seramiğe, duvar resmine başarıyla aktarmıştır. Sanat yaşamı boyunca Raoul Dufy, tüm yaratımlarında fovist anlayış ve canlı renk paletiyle özgün eserlerle iz bırakmıştır. Tekstil baskı tasarımının avangart, modern, dönüşüm serüvenine büyük katkı sağlamıştır. Sanatçı 1952 yılında 26. Venedik Bienali'nde "Uluslararası Büyük Resim Ödülü" kazanmıştır.

Dufy'nin Bienal'deki başarısından bir yıl sonra, 1953'te Fransa'da ölmüştür. Sanatçının, tüm kariyeri boyunca ürettiği eserler uluslararası alanda sayısız koleksiyoner tarafından toplanmıştır. Günümüzde sanatçının eserleri New York; Modern Sanat Müzesi, Paris; Musee D'Orsay, St.Petersburg; Hermitaj Müzesi, Victoria Albert Müzesi gibi prestijli müzelerde sergilenmektedir.

Sonuç

Raoul Dufy, 20. yüzyıl tekstil baskı tasarımının avangart, yenilikçi, sanatçılarından biridir. Dufy'nin kariyeri, cesur renkler ve güçlü çizgileriyle fovist ressam olarak başlamıştır. Fakat sanatçı, kariyeri boyunca, sadece resim sanatıyla değil resim, edebiyat, tekstil, seramik gibi farklı disiplinlerde ve birbirleriyle etkileşim içerisinde öncü, girişimci, işbirlikleriyle çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar, sanatçının moda, sanat ve sanayi ilişkisinin kurulmasında öncü rol üstlenmiştir. Bu işbirliklerinin oluşturduğu olanak ve yaratım ortamı tekstil tasarımının gelişim ve değişiminin ivmesini artırmıştır.

Kaynakça

- Aav, M., (2012). Marimekko: Fabrics, Fashion, Architecture, İtaly: Yale University Press.
- Antmen, A. (2014). 20 Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar, İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Apollinaire, G., (1911). Le Bestiaire ou Cortège d'Orphee, Paris: Deplanche, <http://obvil.paris-sorbonne.fr/corpus/apollinaire/bestiaire>, Erişim Tarihi: 12.01.2021
- Bow, B.A., (2014). Raoul Dufy: The Fauvist Painter Who Turned into a Textil Artist, Culture Trip, <https://www.theculturetrip.com/europe/france/articles/raouldufy-the-fauvistpainter-who-turned-into-a-textile-artist/>, Erişim Tarihi: 02.02.2021, 01.03.2021
- Chandler, A., (1988). 1925 Art Deco Exposition: History, Images, Interpretation. Retrieved May 30, 2021, from <http://www.arthurchandler.com/1925-art-deco-exposition>, Erişim Tarihi: 21.04.2021
- Coppel, S., (1999). "The Fauve Woodcut Print", Vol. 16, No. 1, p. 22, Quarterly Publications. <https://www.jstor.org/stable/41825233UTC>, Erişim Tarihi: 12.01.2021
- D'Amato, M., (2017). "Printed Silk Crepe and Brocaded Lamé Evening Coat Textile by Raoul Dufy for Bianchini-Férier French, ca. 1925–26", pp. 2-4, Hong Kong: Printer&Designer, Cora Ginsburg <https://coraginsburg.com/catalogues/2017/catalogue%202017.pdf>, Erişim Tarihi: 22.11.2020
- Dempsey, A., (2019). Modern Sanat, İstanbul: Teas Yayıncılık A.Ş.
- Donna, G., (2019). "La Moisson Block-Printed Cotton by Raoul Dufy for Bianchini-Férier French (Lyon), Ca. 1919", Hong Kong: Printer&Designer, Cora Ginsburg Llc, Pressroom
- Eden, E.O., (2016). Modern Sanatın Kısa Tarihi, p. 133, İstanbul: Hayalperest Yayınevi
- Fogg, M., (2014). Modanın Tüm Öyküsü, ss. 209, 215, Çin: Hayalperest Yayınevi
- Ghelerter, D., Majer, M., (2001). "Neptune Block Printed Cotton by Raoul Dufy "Hong Kong: Printer&Designer, Cora Ginsburg, pp. 6, 28-29, Erişim Tarihi: 02.02.2021, <https://coraginsburg.com/catalogues/2001/catalogue%202001.pdf>
- Ginsburg, M., (1993). The Illustrated History of Textiles, London; Studio Edition

- Hardy, A.R., (2006). *Art Deco Textiles: The French Designers*, ss. 7, 34, 63, 238, London: Thames&Hudson
- İpşiroğlu, N., İpşiroğlu, M., (2017). *Sanatta Devrim*, İstanbul: Hayalperest Yayınevi
- Jackson, L., (2002). *Twentieth Century Pattern Design*, China: Princeton Architectural Press
- Kay, S., Mathews, T., (2020). *The Modernist Bestiary*, p. 4, London: Saint Philip Street Press.
- Kerr, G., (2014). *Art Deco Masterpieces of Art*, p. 8, London, Flame Tree Publishing
- Koda, H., Bolton, A., (2007). *Poiret*; New York, The Metropolitan Museum of Art, Yale University Press
- Mackrell, A., (2008). *Art and Fashion: The Impact of Art on Fashion and Fashion on Art*, p. 124, London: Batsford Ltd.
- Martin, R., Koda, H., (1995). *Orientalism Vision of the East in Western Dress*, p. 12, New York, The Metropolitan Museum of Art
- Skriabine, J., (2010). “Raoul Dufy (1877–1953), le peintre sténographe: création artistique et vie intérieure” France:Annales Médico-psychologiques, revue psychiatrique, s. 335, <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00650578>, Erişim Tarihi: 12.04.2021
- Victoria and Albert Museum, (2002), *Les Conques | Raoul Dufy | V&A Explore The Collections*, August 14, Retrieved January 2, 2021, <http://collections.vam.ac.uk/item/O66956/les-conques-furnishing-fabric-dufy-raoul/les-conques-furnishing-fabric-raoul-dufy/>
- Zachary, C., (2015). *Born on This Day in Fashion History: Raoul Dufy, June 3, 1877*. Retrieved January 2, 2021, <https://theartofdress.org/2015/06/03/born-on-this-day-in-fashion-history-raoul-dufy-june-3-1877/>

